

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY

Příloha

k usnesení vlády

ze dne 30. listopadu 2009 č. 1449

Stanovisko

vlády k návrhu zákona o zrušení listinných akcií na majitele a o změně některých souvisejících zákonů (sněmovní tisk č. 954)

Vláda na jednání své schůze dne 30. listopadu 2009 projednala a posoudila návrh zákona o zrušení listinných akcií na majitele a o změně některých souvisejících zákonů (sněmovní tisk č. 954) a zaujala k němu dále uvedené stanovisko.

Vláda je si sice vědoma potřeby přijmout opatření, která by směřovala k zamezení zneužívání anonymity vlastnických vztahů v akciových společnostech ke korupčnímu jednání, jakož i k legalizaci výnosů z trestné činnosti v naší společnosti, zejména považuje z hlediska veřejného zájmu za nutné dořešit, aby v případě zadávání veřejných zakázek byla vlastnická struktura uchazečů jednoznačně známa. Předložený návrh zákona se však snaží řešit problém, který je složitý, pouhým zákazem vydávat listinné akcie na majitele, a v této souvislosti vláda doporučuje zvážit možné negativní dopady navrhované právní úpravy, k nimž zejména patří:

- snížení atraktivity akciových společností založených podle českého práva, neboť anonymita je jedním z pojmových znaků akciové společnosti a tu je předloženým návrhem zákona navrhováno odstranit; daleko prestižnější pro investory by pak nepochybně byly akciové společnosti založené podle konkurenčních právních řádů, čímž by se výrazně snížila konkurenceschopnost českého akciového práva,

- vyvolání značných nákladů, které by akciové společnosti byly nuceny vynaložit v souvislosti s přeměnou listinných akcií na majitele, jako například náklady na svolání valných hromad, administrativní náklady spojené se změnou formy a podoby akcií, náklady na případné právní a ekonomické poradenství v dané věci apod.

Vláda dále upozorňuje, že zásah do základních práv a svobod osob chráněných Ústavou a Listinou základních práv a svobod, a to zejména do práva vlastnického, který navrhovaná právní úprava nepochybně představuje, shledává vláda nepřiměřeným. Nepřiměřenost návrhu zákona spočívá především v tom, že na úkor značného narušení stávajících práv a soukromoprávního uspořádání vnitřní organizace

akciových společností zavádí opatření, které nepovede k deklarovaným cílům, tj. ke zvýšení transparentnosti akcionářské struktury a zabránění zneužívání listinných akcií na majitele při rozhodování o veřejných zakázkách a legalizaci výnosů z trestné činnosti. Předložený návrh zákona zdaleka nepostihuje všechny legitimní a legální metody, kterými bude i nadále možné dosáhnout uvedených nežádoucích jednání. Zakrýt skutečné vlastnictví akcií v akciové společnosti by nadále bylo možné například vlastnictvím akcií přes další osobu, domicilovanou v jiné jurisdikci, která neumožňuje zjistit skutečné vlastníky, založením společnosti podle práva jiného státu, které neumožňuje zjištění skutečných vlastníků, a následné přenesení sídla této společnosti do České republiky, využití tichého společenství a jiné.

Z ustálené judikatury Ústavního soudu přitom vyplývá, že právní předpis musí projít tzv. testem proporcionality (viz například rozhodnutí sp. zn. IV.ÚS 956/09), během kterého se zkoumá, zda je právní předpis způsobilý dosáhnout zamýšleného cíle, jímž je ochrana jiného základního práva, zda splňuje kritérium potřebnosti, podle něhož je povoleno použití pouze těch prostředků, jež jsou ve vztahu k dotčeným základním právům a svobodám nejšetnější a zda splňuje kritérium přiměřenosti v užším smyslu, podle kterého újma na základním právu nesmí být nepřiměřená ve vztahu k zamýšlenému cíli. Tímto testem by předložený návrh zákona, vzhledem ke všem výše uvedeným výhradám, zjevně neprošel.

V neposlední řadě vláda rovněž upozorňuje na to, že předložený návrh zákona vykazuje i závažné legislativní a legislativně technické nedostatky, které by ve svém důsledku způsobily nemalé aplikační problémy zákona v praxi. Jedná se zejména o tato pochybení:

- naprostá nevhodnost přijímat v dané věci nový samostatný zákon, neboť stávající právní úprava umožňuje dosáhnout navrhovaného cíle přijetím novel stávajících zákonů a odpovídajících přechodných ustanovení; přijetí zcela nového zákona upravujícího pouze zrušení jedné formy a podoby akcií a postup při jejich přeměně představuje zbytečné tříštění právní úpravy, které by jen zvýšilo nepřehlednost úpravy dané oblasti v našem právním řádu,

- věcné nepromítnutí návrhu na zrušení listinných akcií na majitele do souvisejících ustanovení, které lze shledat například v těchto skutečnostech:

- předložený návrh zákona nijak neřeší právní důsledky pro obdobné listinné cenné papíry, pro které zachovává jejich formu na doručitele, a které mají přímou vazbu na listinné akcie na majitele, a to listinných poukázek na akcie při zvyšování základního jmění akciové společnosti upsáním nových akcií, které mají ve smyslu § 204b odst. 2 formu cenného papíru na doručitele, a listinných opčních listů, které lze ve smyslu § 217a odst. 2 rovněž vydávat pouze jako cenné papíry na doručitele,

- neřešení stávajících právních vztahů souvisejících se současnou existencí listinných akcií na majitele, a to otázku zachování zástavních a jiných zajišťovacích práv k tomuto druhu cenného papíru po navržené změně jeho formy či podoby,

- pro případ, kdy akciová společnost nesplní zákonem stanovenou povinnost přeměnit podobu listinných akcií na majitele na akcie zaknihované nebo jejich formu na akcie na jméno, a k přeměně akcií dojde ex lege na zaknihované akcie na majitele, neobsahuje návrh zákona žádné donucovací prostředky, které by zajistily, aby emitent akcií tuto změnu realizoval, tj. zveřejnil informaci o přeměně v Obchodním věstníku a rovněž informoval o této skutečnosti způsobem umožňující dálkový přístup, jak to ukládá § 112 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů,

- legislativně technicky není návrh na zrušení listinných akcií na majitele promítnut například ani v § 156 odst. 7 obchodního zákoníku.